

Kimya Sektöründe Meslek Hastalıkları

Kimya Sektöründe Çalışıyorum: Karşılaşabileceğim meslek hastalıkları nelerdir?

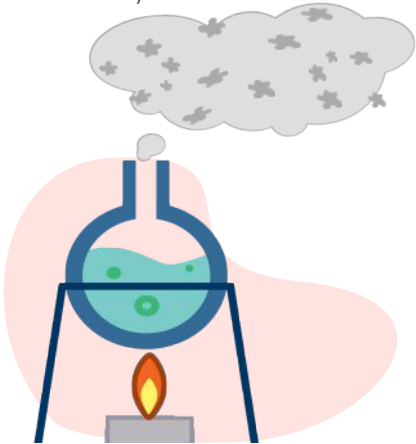
Kimya sektöründe plastik, kozmetik, boya, yapıştırıcı, ilaç, gübre, deterjan, barut ve patlayıcı gibi maddeler üretilir. Bu yanıyla tekstil, inşaat, deri ve dökümhane gibi birçok sektör için gerekli olan nihai ürün, ara mal ve hammadde ihtiyacı kimya sektörü tarafından karşılanır. Eğer bu sektörde çalışıyorsanız en temel sorun kimyasal maddelere maruz kalmanız ve enfeksiyon kaynaklı sorunlar yaşama riskinizin yüksek olmasıdır.

Ayrıca tozlu, gürültülü ve kapalı alanlarda çalıştığınızı söyleyebiliriz.

Gerekli önlemler alınmadığı takdirde çalışma koşullarınız sebebiyle meslek hastalığına yakalanabilirsiniz. Karşılaşabileceğiniz sorunları sıralayalım:

Kimyasal Kaynaklı Sorunlar:

Boyama, vernikleme, cilalama, yapıştırma gibi sektörde uygulanan birçok işlem sırasında amonyak, sodyum karbonat, ksilen, kostik, benzen, sülfirik asit gibi kimyasallarla çalışmak zorunda kalıyorsunuz.

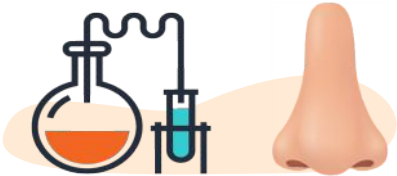
Bu kimyasallar solunum, deri, göz ve yeme/içme yoluyla vücudunuza girebilir. Bu kimyasalların solunum ve sindirim yolunda, deri ve gözde yarattığı sorunları yaşayabilirsiniz.

Solunum yolunda öksürük, boğazda yanma ve hassasiyet, nefes darlığı; Sindirim yolunda karın ağrısı, karında şişlik, mide bulantısı ve kusma;

Deride kabarma, kızarıklık, yanık ve ağrı;

Gözde kızarıklık, görmede bulanıklık ve ağrı hissedebilirsiniz.

Kurşun, civa, arsenik, asbest, benzin, berilyum gibi birçok kimyasalın doğurganlığı azalttığı bilinmektedir.

Önemli!

Kimyasal maddelerin petrolden üretilmesine petrokimya adı verilir. Bu alanda çalışıyorsanız risk altında olduğunuzu belirtelim. Petrolle sürekli temas halinde bulunmak mide, karaciğer, pankreas gibi birçok kanserin oluşumuna neden olabilir.

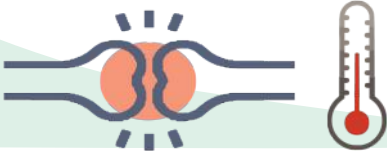
Enfeksiyon Kaynaklı Sorunlar:

Dar ve kapalı alanlarda çalışmanız sebebiyle tüberküloz, hepatit gibi enfeksiyon hastalıklarına yakalanabilirsiniz. Delici ve kesici iş ekipmanlarının kullanımı sırasında tetanoz olabilirsiniz. Bu hastalıkların bazı belirtileri şunlardır:

Tüberküloz (Verem): Yüksek ateş, öksürük, şiddetli göğüs ağrısı, iştahsızlık ve gece terlemesi.

Hepatit: Yüksek ateş, karın ağrısı, koyu renk idrar, mide bulantısı, eklem ve kas ağrısı.

Tetanoz: Çene, ense ve karın kaslarında sertlik; yutkunma zorluğu, ateş, terleme, yüksek tansiyon.

Toza Maruziyet Kaynaklı Sorunlar:

Kimya sektörünün plastik, kozmetik, boya, temizlik ürünleri ve ilaç sanayi için imalat yapılan alanlarında toz maruziyeti yüksektir.

Eğer çalıştığınız yerde gerekli önlemler alınmadıysa bu tozlar havada solunabilir halde bulunduğundan, akciğer sorunları yaşama ihtimaliniz artar. İlk akla gelen hastalıklar ve belirtileri şunlardır:

Akciğer Kanseri: Alüminyum ve kadmiyum maddelerine maruz kalıyorsanız, akciğer kanserine yakalanma riskiniz artar. Hastalığın belirtileri şunlardır:

- Göğüs ve nefes darlığı,
- Giderek artan şiddetli öksürük,
- İştahsızlık ve yutma güçlüğü,
- Halsizlik ve vücut ağrısı.

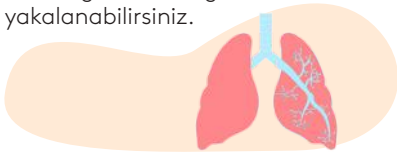

Silikozis: Boya kaplama, cam kozmetik, plastik ve temizlik ürünleri imalatında silika maruziyeti riski vardır. Özellikle hammadde işleyen çalışanlar risk altındadır. Hastalığın ilk dönem belirtileri; öksürük, balgam çıkarma, nefes darlığı, solunum güçlüğüdür. İlerleyen dönemlerdeyse kilo kaybı, hipertansiyon, ödem ve cilt değişikliklerine sebep olabilir. Maruz kaldığınız tozun yoğunluğuna, parçacık boyutuna ve maruziyet süresine bağlı olarak hastalığın etkileri ve ilerleyişi değişebilir. Ancak ölümcül sonuçlara varabilen bu hastalığın tedaviyle gerilemesinin mümkün olmadığını belirtelim.

Asbestoz: Yapısında asbest bulunan bir kimyasalla çalışıyorsanız, bu hastalığa yakalanma riskiniz vardır. Özellikle plastik, boya ve yapıştırıcılarda dolgu maddesi olarak kullanılan kaolin kili maruziyetiniz varsa risk altında olduğunuzu belirtelim. Maruziyetin başlangıcı ile etkilerinin ortaya çıkması uzun yıllar alabilir. İlk dönem belirtileri öksürük, balgam ve göğüs ağrısı gibi diğer akciğer hastalıklarıyla benzerlik gösterir. Bu hastalık sonucunda;

- Solunum yetmezliği,
- Hiper tansiyon,
- Kalp yetmezliği,
- Akciğer kanseri gibi hastalıklara yakalanabilirsiniz.

Mesleki astım: Öksürük, göğüste şişkinlik hissi, nefes darlığı, hırıltı. Nemli ortamlardaki küf tozları astıma sebep olabilir, uyaralım.

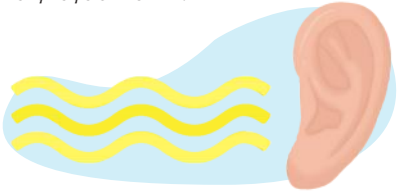

Gürültü Kaynaklı Sorunlar:

Kompresör, boru hatları ve havalandırma sistemlerinin çalışması sırasında yüksek seviyelerde gürültü oluşmaktadır. Ayrıca yüksek devirli, dönen, hareketli, kesici ve kırıcı iş aletleri gürültü kaynağıdır.

Bu işlemler sırasında gürültüye maruz kalıyorsanız;

- Geçici ya da kalıcı işitme kaybı,
- Yorgunluk,
- Baş dönmesi,
- Kulak çınlaması,
- Sinirlilik,
- Uyku bozuklukları gibi sorunlarla karşılaşabilirsiniz.

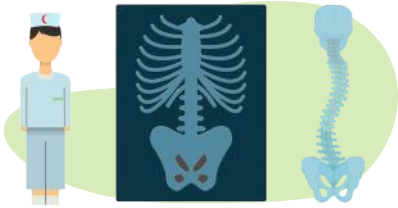
Sıcaklık Kaynaklı Sorunlar:

Kimya ürünleri imalatı yüksek sıcaklık ve nemli ortamlarda gerçekleştirilir. Yapılan işlemler sırasında sürekli nemli havaya ve sıcağa maruz kalırsınız. İş sırasında fiziksel olarak hareketli olmanız, işçi sayısının çokluğu, nem, kullanılan ekipmanların sıcaklığı daha rahatsız edici bir ortam sıcaklığına sebep olabilir. Sıcağa maruz kalmanız sebebiyle şu sorunlarla karşılaşabilirsiniz:

- Isı bitkinliği,
- Sıcak çarpması,
- Yüksek tansiyon,
- Isı krampları,
- Aşırı duyarlılık,
- Konsantrasyon bozukluğu.

Ayrıca yüksek sıcaklık ve nemli ortamlar vücutta mantar oluşumuna da neden olabilir.

Titreşimli Makine Kullanımı

Kaynaklı Sorunlar:

Kırma işlemleri ve forklift kullanımı sırasında tüm vücudunuz titrer.

Bunun sonucunda;

- Mide ağrısı ve göğüs ağrısı,
- Bulantı hissi,
- Denge kaybı sorunları yaşayabilirsiniz.

Uzun süreli maruziyetlerde ise omurga hasarları oluşur. Özellikle bel bölgesinde hassasiyet meydana gelir.

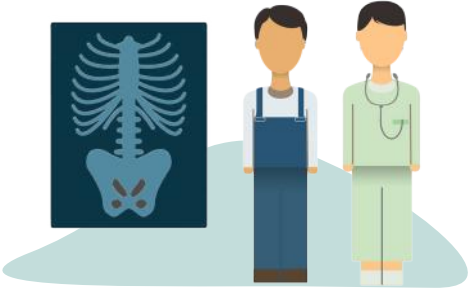
Titreşimli el aletlerini uzun süre kullanıyorsanız parmaklarınızda ve ellerinizde karıncalanma fark edersiniz.

İlerleyen dönemlerde ise dokunma duyusunda azalma hissedebilirsiniz. Kas yırtılması ve kas krampı oluşabilir. Kemik ve eklem hasarları ile karşılaşabilirsiniz. Bunlardan biri Karpal Tünel adı verilen el bileğindeki sinir sıkışmasıdır. Beyaz parmak hastalığı (Raynaud hastalığı) karşılaşılan bir diğer sorundur. Bu hastalık genellikle el ve ayak parmaklarındaki kan damarlarının daralması ve kanın derinin yüzeyine ulaşamaması sebebiyle oluşur. Ciltte beyaz ve mavi görüntü oluşturur. Bu hastalık ilerlediğinde ciltte yaralar ve doku ölümleri görülür.

Çalışma Pozisyonu Kaynaklı Sorunlar:

Ağırlık kaldırmak; uzun süre ayakta ya da aynı pozisyonda kalarak çalışmak; kesme, delme, çapak alma, boyama gibi işlemler sırasında aynı hareketi tekrarlamak sırt ve kas ağrılarına neden olur. İleriki dönemlerde ise iskelet sistemi rahatsızlıkları ortaya çıkabilir. Ağırlık kaldırmanız sebebiyle belinizde düzleşme, incinme, kayma gözlemleyebilirsiniz.

Sık karşılaşılan hastalıklardan biri olan bel fıtığı ağır fiziksel çalışmada ortaya çıkar ve belirtileri şunlardır:

- Bel ve çevresinde ağrı hissetme,
- Öksürme, hapşırma gibi durumlarda ağrıda artış,
- Belde eğrilik,
- Adelelerde kasılma,
- Ayak ve bacak reflekslerinde azalma hissi.

Bir diğer iskelet sistemi rahatsızlığı, kas ve kemiklerinizi birbirine bağlayan tendonlarda hissedilen ağrıdır. Vücudun aşırı zorlanması sebebiyle ortaya çıkan bu sorunun belirtileri;

- Tendonda yanma, ağrı ve şişkinlik,
- Dokunmaya duyarlılık,
- Hareket kabiliyetinde azalmadır.

Bir diğer rahatsızlık, eklem ve kemiklerin birbirine sürtünmesini engelleyen kaygan sıvı ile dolu keselerin zarar görmesiyle oluşur. Bursit adı verilen bu hastalık omuz, dirsek, kalça, diz ve topuk gibi bölgelerde görülür. Bu bölgelerde ağrı ve ağrı hissedilen yerde şişkinlik bursitin belirtileri arasındadır. Ayrıca bu bölgenin vücudunuzun geri kalanına nazaran daha sıcak olduğu görülür.

Önemli!

Hastalıkların belirtileri birbirine benzerdir. Kesin teşhis için bir doktora başvurmanızı ve yaptığınız işle ilgili detaylı bilgi vermenizi öneririz.

Kimya Sektöründe Çalışıyorum: Doğru çalışma yöntemi nedir?

Kimyasal Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

Gerekli havalandırma önlemleri alınarak kimyasal maddeye maruziyetiniz azaltılmalıdır. Çalışma ortamı temiz tutulmalıdır. Yiyecek ve içeceklerinizi çalıştığınız yerde tüketmemeniz gerekir.

İşveren tarafından kimyasal maddelere direk temas etmenizi engelleyecek koruyucu ekipmanlar sağlanmalıdır. Eldiven kullanmadan kimyasal maddelere asla temas etmemelisiniz. Cildinizde yara varsa, bu yarayı kapatarak çalışmalısınız. Özellikle kurşun, ciltteki yaralardan vücuda girebilir. Bu durumda kurşun zehirlenmesi riskinin arttığını unutmayın.

Enfeksiyon Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

İşyeri ortam gözetimi ve sağlık kontrolleriniz yapılmalıdır. Çalışma ortamının temizliği ve havalandırılması önemlidir.

İşe giriş sırasında sağlık kontrollerinin yanısıra difteri, tetanoz, tüberküloz ve hepatit için gerekli aşılar tamamlanmalıdır.

Kişisel temizlik ve koruyucu malzeme kullanımı konusunda eğitim verilmelidir.

Toza Maruziyet Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

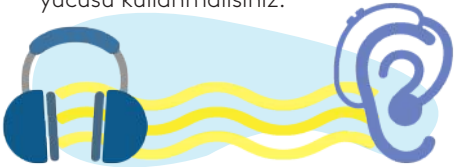
İşe alınırken sağlık muayenenizin yapıp yapılmadığını hatırlamaya çalışın. Normal şartlarda genel sağlık muayenesinden sonra işe alınmış olmanız gerekir. Ayrıca solunum yollarınızda bir sorun olup olmadığının belli aralıklarla kontrol edilmesi şarttır. 6 ayda bir göğüs radyografileriniz çekilmelidir. Toz oluşumunu önleyici/azaltıcı tedbirler alınmalıdır. Bunlardan ilk akla gelenler; toz emiş ve havalandırma sistemleridir. Çalıştığınız ortamın toz ölçümü yapılmalıdır. Koruyucu ekipman olarak tozluk ve maske kullanmalısınız.

Gürültü Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

Sorun ortaya çıkmadan alınması gereken önlemlerden biri, işe giriş muayeneleri sırasında risk altında olan grubun belirlenmesidir. Bu sayede riskli grupta yer alan işçilerin gürültülü işten uzak tutulması sağlanabilir. Ayrıca periyodik muayenelerle bir sorun olup olmadığı kontrol altında tutulmalıdır.

Çalıştığınız ortamın gürültü ölçümleri yapılmalı ve sorun oluşturacak yükseklikteki seslere uzun süreli maruziyet engellenmelidir.

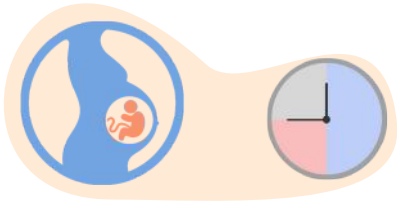
Koruyucu ekipman olarak kulak koruyucusu kullanmalısınız.

Önemli!

İşiniz her ne olursa olsun, iş sırasında sık sık mola vermek ve çalışma saatlerinin uzun sürelere yayılmaması sağlığını korumak adına gereklidir. Hukuki olarak haftada 45 ve günde 11 saatten fazla çalıştırılmanız yasaktır. Gece çalışıyorsanız, hamileyseniz, emziriyorsanız çalışma süreniz en fazla 7.5 saattir.

16 ile 18 yaş arasındaysanız günlük en fazla 8, haftalık 40 saat çalıştırılabilirsiniz. Fazla mesaiye kalmanız ise yasalara aykırıdır. Bu yasak, gece çalışanlar ve hamileler için de geçerlidir.

Sıcaklık Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

Bulduğunuz ortamdaki ısı ve nemi kontrol altına alacak havalandırma sistemi ilk önlemlerden birisidir. Bir diğeri fazla ısıya sebep olan işlemlerin dışarıya yakın yerlerde yapılmasıdır. Düzenli sağlık kontrolleri gereklidir. Bu kontroller sırasında oksijen alım kapasitesine ve kapasitede değişiklik olup olmadığına dikkat edilmelidir. İşçilerle ısı kaynağı arasında siper gibi bölmeler konularak ısının etkisini azaltmak mümkündür. Sık sık mola verilmeli ve bu aralarda dinlenebileceğiniz serin odalar ve tüketebileceğiniz soğuk içecekler bulunmalıdır.

Titreşimli Makine Kullanımı Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

Çalışma saatlerinin uzatılmaması, sık sık mola verilmesi, kimsenin uzun süre titreşimli makine kullanmak zorunda kalmayacağı bir iş bölümü düzenlemesi gereklidir.

Titreşim maruziyeti daha düşük olan makineler işveren tarafından seçilmelidir. Örneğin, motorla çalışan forkliftlere kıyasla elektrikli forkliftler daha az vücut titreşimine sebep olmaktadır.

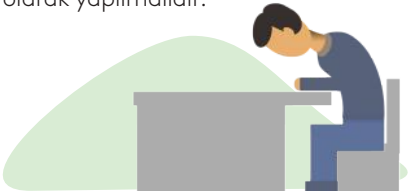
Titreşimli makinelerin bakım, denetim ve kontrolleri yapılmalıdır.

Çalışma Pozisyonu Kaynaklı Sorunlara Çözümler:

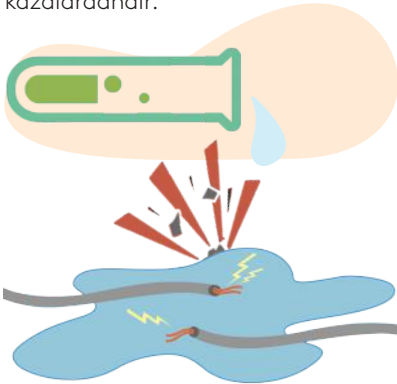
Kullandığınız makinelerin yerleştirilmesi ve çevresinin düzenlenmesi, rahat çalışabileceğiniz bir şekilde ayarlanmalıdır. Elle yük taşımayı engelleyecek çözümler bulunmalıdır. Örneğin, mekanik sistemler aracılığıyla ağırlıklar kaldırılabilir. Boyunuza göre ayarlanması gereken kimi makinelere yükseltici/alçaltıcı konulması kas ve iskelet sağlığı açısından önemlidir.

Ekranlı araçlarda ekran koruyucular kullanılmalıdır. Bu araçlarla çalışan işçilerin göz muayeneleri düzenli olarak yapılmalıdır.

İş Kazaları

- Sektörde kullanılan kimyasal maddeler sebebiyle patlama riski oluşur.
- İşe uygun ekipman kullanılmaması ve bu ekipmanların bakımının yapılmaması kazalara sebep olabilir.
- Elektrik çarpması sık görülen kazalardandır.

İş Kazalarının Önlenmesi

- Kişisel koruyucuların kullanılması gereklidir.
- Makinelerin bakım ve onarım işlemleri düzenli bir şekilde yapılmalıdır.
- Makinelerin makine koruyucular ile korunması gerekir. Bu koruyucular olmaksızın makineler kullanılmamalıdır.
- Emniyet ekipmanlarının kontrolleri aksatılmadan yapılmalıdır.

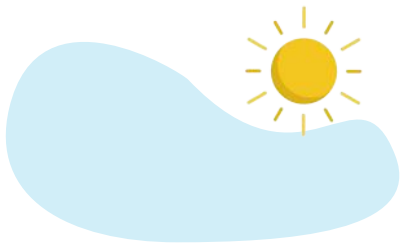
Dikkat!

İş kazası geçirdim, haklarım neler?

İş kazaları sadece iş yerinde meydana gelen kazaları değil, işinizle ilgili her durumda ve işinizi icra ettiğiniz her anda geçirdiğiniz kazaları kapsamaktadır. Örneğin, işyerine gidiş ve geliş için işveren tarafından sağlanan bir taşıtta geçirilen kaza, iş kazası kapsamındadır.

İş kazası geçirmeniz durumunda işveren kazayı işyerinin bulunduğu yerdeki emniyet birimlerine ve sağlık kurumlarına bildirmekle yükümlüdür. Kazanın gerçekleştiği tarihten itibaren 3 gün içerisindeyse Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmelidir.

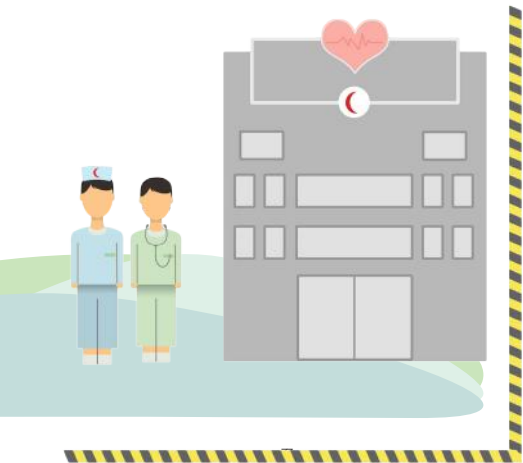

Ancak kayıtdışı çalışıyorsanız işveren bu yükümlülükleri yerine getirmekten kaçınabilir. Bu durumda iş kazasının gerçekleştiğini gösteren belgelerle birlikte başvuruda bulunabilirsiniz. İş kazasının gerçekleştiği yerdeki Sigorta Müdürlüğüne dilekçe ile başvurun. Bu kurum fiziksel zararınızı tespit etmek için sizi hastaneye yönlendirecektir. Burada sağlığınızla ilgili tetkikler tamamlandıktan sonra maluliyet oranınız belirlenir. Bu orana bağlı olarak maluliyet aylığı veya sürekli işgöremezlik geliri alabilirsiniz. Uğradığınız zarardan dolayı işverene maddi/manevi tazminat davası açabilirsiniz.

Önemli!

İşveren iş kazasından öte sizi kayıt-dışı çalıştırdığı için ceza ödemek zorundadır. Bu yüklü bir cezadır o yüzden işveren sizi işten atmakla tehdit ettiğinde ya da hakkınızı herhangi bir şekilde gasp ettiğinde elinizde işvereni korkutacak büyük bir koz olduğunu unutmayın.

Bu kitapçık Hrant Dink Vakfı Hibe Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla Temiz Giysi Kampanyası Derneği'ne aittir ve Avrupa Birliği'nin ve/veya Hrant Dink Vakfı'nın görüşlerini yansıtmamaktadır.

Temiz Giysi Kampanyası Derneği
Adres: Kemankeş Karamustafa Paşa Mahallesi, Halil Paşa
Sokak, Ömer Abed Han, Kat 4 No 3-4
Karaköy, 34425 Beyoğlu/İstanbul, Türkiye
Telefon : +90 212 251 99 79